

Posudek oponenta bakalářské práce Miloslava Hanuše

KRIZE MULTIKULTURALISMU V SOUČASNÉ ZÁPADNÍ EVROPĚ: KONFLIKTY S ISLÁMEM A ZPŮSOBY JEJICH ŘEŠENÍ

Student předkládá práci na velmi důležité a aktuální téma a hned úvodem bych vyzdvihl jeho evidentní osobní zaujetí zpracovávaným tématem, což se pozitivně odráží v celkové formální i obsahové poctivosti. Jako nadprůměrnou bych dále hodnotil stylistickou úroveň textu bez většího množství gramatických chyb (snad s výjimkou interpunkce). Autor vychází z množství relevantní literatury, chyběla mi pouze zásadní a nedávno vydaná práce vynikajícího norského antropologa H.T. Eriksena s názvem *Antropologie multikulturních společností: rozumět identitě*. Dále bych autorovi doporučil dvě monotematická dvojčísla Revue Prostor, a to č. 69/70 s tématem *Západ a islám* a č. 73/74 s názvem *Multikulturní kontrasty: kanadský experiment*, ve kterých by našel plno současných podnětů přesně k tématu své práce.

K použité literatuře bych měl nicméně jako oponent výhradu zásadnější – kromě skutečně objektivních a vyvážených politologických a sociologických studií používá autor také studie či eseje záměrně a nezakrytě provokativní, radikální a jednostranné ve svých odsudcích islámu a multikulturality samotné. To samo o sobě by bylo v pořádku, pokud by autor tyto zdroje konfrontoval také s názory druhé strany a dospíval by tak vlastnímu názoru a zhodnocení. Takto se mi jeho práce jeví jako politicky či ideologicky zaujatá. Například na str. 14 autor formuluje velmi radikální názor (patrně vlastní), že „*Islám je jako takový velmi těžko slučitelný s demokracií a lidskými právy...*“, což následně dokládá (dle mého názoru) poměrně otřelým a ve svém zjednodušení až vulgarizujícím způsobem - formou útržků z Koránu v konfrontaci s Všeobecnou deklarací lidských práv a svobod. Na takový názor má jistě právo, ale v kontextu bakalářské práce by měl tento svůj názor také porovnat s názory některých prozápadně laděných islámských duchovních, kteří se pokoušejí (třeba i s pomocí jiných textů z Koránu) dokázat pravý opak. Navíc autor zcela opomíjí možnost plurality interpretací, kterou jeden a týž úryvek z posvátného textu může nabízet. Stejně tak by mohl možná bez větší námahy vytrhnout několik citátů z Bible a jejich přímou konfrontací s Všeobecnou deklarací lidských práv a svobod dospět k obdobně nepřijatelné myšlenkové zkratce, že křesťanství jako takové je v přímém rozporu s demokracií a lidskými právy.

Spíše formální výhradou je mé doporučení, aby kromě uvozovek student odlišoval citáty také kurzívou (byť to dle fakultní metodiky není povinné). Ve svém textu používá poměrně rozsáhlé bloky citací a čtenář se po chvíli jen těžko orientuje v tom, zda právě čte citaci, parafrázi či vlastní autorův názor – zvláště když v již uvozených citátech používá velmi často další uvozovky (v tomto případě se doporučuje tyto uvozovky změnit na dolní a horní apostrof). Obecně řečeno, autor sestavuje text z poměrně rozsáhlých citátů, z nichž některé,

vytrženy z kontextu, nepůsobí zcela srozumitelně - ani samy o sobě, ani v kontextu kapitoly. Např. jsem nepochopil patrně dosti důležitý citát G. Sartoriho (str. 30) o rozdílu mezi ideologií multikulturalismu a pluralismu. Doporučuji proto autorovi, aby se v rámci obhajoby pokusil tento rozdíl vysvětlit vlastními slovy, případně jej vlastními slovy aplikoval na současnou holandskou realitu.

Za výrazně zavádějící považuji kapitolu č. 2.2. (str. 32-34) s názvem „Rasismus“. Autorovi jde v celé práci výhradně o kulturní odlišnosti a interkulturní konflikty, nikoliv o barvu pleti či anatomické rozdíly mezi lidmi. Barva pleti z nikoho muslima ani křesťana nedělá. Lepším pojmem, který měl autor patrně na mysli, je „xenofobie“, který může poukazovat i na konflikty interkulturní.

Dále mám výhrady vůči používání Wikipedie k vysvětlení určitých stěžejních pojmů, jako je např. samotný pojem „multikulturalismus“. Domnívám se, že v případě takových skutečně klíčových pojmů si měl autor vzít na pomoc spíše používané politologické či sociologické slovníky a třeba je i konfrontovat mezi sebou.

Má závěrečná výhrada směřuje k tomu, že v práci není úplně patrný autorův postoj, přesněji řečeno se nezdá být ujasněný či důsledný. V jakém smyslu například používá životopisy osobností, které se pro své radikální názory a postoje dostali do konfliktu s radikálním islámem? Schvaluje autor jejich názory a postoje a pokládá je za osobnosti hodné následování? Domnívá se, že jejich radikalistické a často až urážlivé útoky na islám vyřeší riziko radikalizace islámu na evropském kontinentě? Na první přečtení se zdá, že ano, ale následně je čtenář překvapen autorovým smířlivým Závěrem, který zní v přesně opačném duchu. Doporučuji proto, aby také problematiku svobody slova autor ve své obhajobě podrobněji rozvedl.

Byť se uvedené výhrady mohou zdát jako poměrně zásadní, domnívám se, že autor ve své poctivosti a pečlivosti při zpracování tak ožehavého a konfliktního tématu zcela zjevně překročil standardy kladené na bakalářskou práci, a proto (v případě dobře připravené obhajoby) navrhuji známku v ý b o r n ě.

PhDr. Vít Erban
Katedra filosofie a religionistiky TF JU
v Českých Budějovicích

